

Goed gras

Zo krijg je het en... houd je het

Wilma Wolters

Of je de wei nu maait of laat beweiden, een goede grasmat behouden en onderhouden is een vak apart. Dat beamen grasexperts. In dit artikel delen zij hun ervaringen en geven ze tips.

Het verkrijgen van een mooie gras-kuil of grasbaal begint bij een perceel met voldoende goed gras. Ook als de geiten een deel van het rantsoen zelf uit de wei moeten halen, is goed gras natuurlijk van belang. Maar waar moet je dan op

letten als je goed, smakelijk gras in de wei en/of baal wilt? Hendrik Nagelhoud van InnoSeeds en Edward Ensing, product-manager gras bij Barenbrug, geven hun visie.

De geur van gras is een belangrijke smaakmaker

Smaak in het gras

Geiten zijn kieskeurig en gevoelig. “Daarom is het heel belangrijk dat een grasbaal geen schimmels bevat en een frisse geur heeft”, vindt Ensing. “Geur en schimmelvrij zijn verreweg de belangrijkste smaakmakers van gras.” Maar hoe zit het dan met suiker? Volgens Nagelhoud is suiker ook belangrijk voor de smaak. Ensing vindt dat we suiker vooral in het gras moeten willen – zo’n 11 tot 20 procent in de drogestof – voor een goede conservering. Er komt meer suiker in het gras als de zon heeft geschinen. “Bij elke zonnige dag komt er 2 tot 3 procent meer suiker in het gras”, vertelt Ensing. Als het even kan, moeten de nachten dan koud zijn. “Beneden 5 graden Celsius.” Door de koude nachten vindt er geen afbraak plaats en blijft het suikergehalte van het gras hoger. Ook zou een goed grassenbestand met veel Engels raaigras, timothee en klavers bijdragen aan een kwalitatieve en smakelijke graskuil. Daarnaast is via de bemesting van hoofd- en sporenelementen de kwaliteit en de smaak van het gras te beïnvloeden. Nagelhoud: “Extra natriumbemesting kan helpen om het gras smakelijker te maken. Verder heeft een perceel dat ruim is bemest vaak een hoger eiwitgehalte in het gras, en bij een lagere bemesting worden er over het algemeen meer suikers geproduceerd.” Hoewel suiker in het gras dus zijn voordelen heeft, schuilt er ook een gevaar in, volgens Nagelhoud. “Als geiten in een nieuwe wei komen waar het gras hard groeit, kan het hoge suikergehalte in dat gras voor voedings-

problemen zorgen.” Ensing herkent dat probleem ook bij een kuil of baal. “Als je weinig hebt bemest en op een heel zonnige dag met koude nachten hebt gemaaid en gekuild, kun je ervan uitgaan dat je te veel suikers in je product hebt. Geef je geiten dan niet te veel krachtvoer erbij.”

Goede grassen

Alle graslandexperts adviseren om te kijken naar het grassenbestand op een perceel. Maar wat is nou een goede grassoort? De experts noemen vooral Engels raaigras. Dat komt het meest voor in Nederlandse weiden en doet het daar goed. De tweede grassoort die we op Nederlandse bodem tegenkomen is timothee. Die wordt vaak als een structuur- en smaakversterker ingezet. Ook rietzwenk zien we wel. Die geeft de hoogste opbrengst en heeft goede wortels. Ensing: “Voordeel van rietzwenk, bijvoorbeeld als je hooi wilt maken, is dat het heel snel droogt. De droogtijd is soms de helft korter dan die van de overige grassen. Bij een korte veldperiode behoudt rietzwenk dus voederwaarde.” Slechte grassoorten zijn er ook: straatgras en kweek. Van matige of slechte grassen wordt gezegd dat het economisch niet interessant is om daarmee verder te telen; ze hebben te weinig opbrengst of een te lage voederwaarde. Overigens kunnen geiten ‘onkruiden’ nogal eens smakelijk vinden en daarom is een perceel dat naast bovengenoemde grassoorten ook verschillende kruiden bevat, niet altijd verkeerd voor geiten. Nagelhoud vindt de meest ideale grasmat voor een weidende geit

Zo kan het ook

Biologisch geitenhouder Gerard Reimert uit Mariënheem laat zijn oktobergras ophalen door Grasdrugerij Ruinerwold. “Die laatste snede krijg je op het land moeilijk droog, maar door het te laten drogen weet ik zeker dat ik een mooi product krijg.” De 1.200 geiten krijgen er vervolgens elke dag, het hele jaar door, 2 ons grasbrok van te eten. Die kosten Reimert 16 tot 24 cent per kg product, afhankelijk van hoe droog hij het gras aanlevert. “Dat is weinig als ik het vergelijk met biologische soja van 70 cent. Natuurlijk is de voederwaarde van een grasbrok anders, maar omdat we veel klaver in ons gras hebben staan, halen wij een ruw eiwit van 215 in het najaar.” Voor een biologische geitenhouder is dat dus interessant. Bovendien, het gras moet in het najaar toch van het land, zegt Reimert. “Van nat, te snel najaarsgras krijg je de geiten van streek. Door het te drogen wordt dat gras toch goed vervaard.” Ook Jan Schepers uit Laren laat zijn gewierste najaarsgras naar Ruinerwold brengen. Hij koopt er dan grasbalen van 430 kg voor terug die de duizend geiten van januari tot en met het voorjaar eten. Op dat moment vervangen de balen het kuilvoer in het rantsoen, dat verder bestaat uit brok en stro. “Het bevalt goed”, zegt Schepers. “Het is geweldig mooi, droog spul en de geiten vreten het goed.” De balen kosten zo’n 23 cent per kg, al kan dat oplopen tot 30 cent als het gras erg nat wordt opgehaald.

Foto: Aline Gortemaker

Na twee tot drie dagen op het veld gelegen te hebben, moet het kuilgras toch wel ingekuuld zijn.

een gevarieerd grasmengsel, waarin vroegrijpe en late rassen worden gecombineerd. “Geiten zijn in beginsel meer grastoppers. Grasmengsels die wat stengelachtig zijn en verschillende grassoorten bevatten, eventueel aangevuld met een los kruidenmengsel, hebben de voorkeur.”

Ensing adviseert geitenhouders bij een beweidingsperceel gras te gebruiken dat geschikt is voor paarden. “Geiten trekken, net als paarden, met hun lippen het gras van de zode. Je moet hiervoor gras hebben met een zeer laag groeipunt. De weide gaat dan langer mee en is productiever, bovendien zal de melkproductie per geit stijgen.” In de paardenweidemengsels van Barenbrug zit ook roodzwenk en veldbeemd. Geiten kauwen daar langer op en zouden er gezonder bij blijven.

Onderhoud van een grasmatt

Hoe oud een grasmatt kan worden hangt vooral af van hoe ermee wordt omgegaan, vertelt Nagelhoud. “Je moet bedenken dat alles wat je zaait er over vijf of tien jaar deels niet meer staat. Er komen gaten in de mat door berijding of beweiding, en die gaten worden vanzelf opgevuld. Maar dat is meestal met minder goede grassen of met onkruid. Op zandgrond heb je eerder ‘veronkruiding’ dan op klei. In principe kan grasland op droge zandgrond vijf tot zes jaar mee en zou dan het best op de kop kunnen.”

Ensing houdt voor de leeftijd van een grasmatt zeven jaar aan. “Dan is hij aan vernieuwing toe.” Maar om de 1.000 euro die dat kost te kunnen besparen, raadt Ensing aan om een grasmatt, als die eenmaal twee of drie jaar is, jaarlijks even met de wiedege te bewerken. “Dat werkt snel en simpel: de wiedege haalt alle ondiep wortelende grassen eruit en laat de goede staan. Als het zwart wordt achter je trekker, moet je op dat punt wat graszaad bijzaaien. Dit kost gemiddeld maar 150 euro per hectare.”

Als gouden regel voor het beste moment van doorzaaien, houdt Nagelhoud het volgende aan: “Als in een perceel 70 tot 75 procent goede grassen staan en er verder geen structuurproblemen in de bodem zijn, dan is doorzaaien al snel rendabel. De kale plekken worden dan opgevuld. Een verbetering van de bestaande grasmatt, waarbij het percentage goede grassen verbetert van 75 procent naar 85 procent, levert bij de huidige voederwaardeprijzen al snel een besparing op van 100 euro per hectare.”

Opnieuw inzaaien raadt Nagelhoud pas aan als het aandeel goede grassen fors is gedaald en lager ligt dan 60 à 65 procent, mede afhankelijk van het aandeel slechte grassen en kweekgras. “Als er weinig goed gras staat, is het aandeel slechte grassen te hoog en is ook vaak de onkruidendruk aan de hoge kant.”

Opnieuw inzaaien kan het best in het najaar gebeuren, vinden de experts. Dan is de grond over het algemeen vochtiger, en om een goede aanslag van het nieuwe graszaad te krijgen, is juist een vochtig zaaibed nodig. “Ook kun je zo de concurrentie met de bestaande grasmatt beperken”, vertelt Nagelhoud.

Verder is het bij inzaaien aan te raden om het gras dood te spuiten en dan opnieuw in te zaaien zonder te ploegen. Op die manier behoud je de organische stof in de bodem.

In de kuil

Een goede grasmatt is één ding, gras inkuilen tot een goede kuil of baal is een tweede. Het advies is om de veldperiode twee tot drie dagen te laten zijn. “Elke dag dat het gras op het land ligt, verlies je 50 VEM”, zegt Ensing. Nagelhoud adviseert de percelen vlak te houden, zodat je te veel grond in de kuil voorkomt. Ook een goede: rijd de kuil stevig aan. “Daarnaast helpen een goede kwaliteit folie en de nodige druk op het kuildek om zuurstof in de kuil te voorkomen”, aldus Nagelhoud.

Goede conservering van de kuil is belangrijk om schimmels en broei te voorkomen.

Ensing adviseert om een middel te gebruiken dat zowel schimmels en broei remt als de conservering versnelt. “Om goed gras goed te houden, moet je zorgen dat de pH in de kuil snel laag wordt. Want veel suikers en veel eiwitten in je gras zijn een bron voor listeria en schimmels. Die houden niet van een lage pH.”

Handige hulpjes

Grasland-app

InnoSeeds ontwikkelde een grasland-app die kan kijken of de grasmatt nog voldoet of dat je beter kunt doorzaaien of zelfs opnieuw inzaaien. Ook de Graslandcheck op innoseeds.nl biedt de mogelijkheid om te checken op het juiste grassenbestand. Nagelhoud adviseert om voor het in stand houden van een goede grasmatt elke twee jaar een ‘grasland-apk’ uit te voeren met behulp van de app of met een adviseur.

Herinzaaiwijzer

Wie een check wil doen of inzaaien uit kan, kan een kijkje nemen op www.herinzaaiwijzer.nl. Deze webapplicatie van Wageningen UR kan laten zien of grasland vernieuwen in jouw situatie lonend is.

Inkuiljournaal

Barenbrug ontwikkelde twee jaar geleden al een grasland-app met inzaaitips, maar ook met managementtips. Zoals acht tips om het eiwitgehalte te verhogen. Ook maakt Barenbrug het Inkuiljournaal. Op elf plekken in Nederland worden regelmatig monsters genomen van grasland en door BLGG Agroxpertus geanalyseerd. Ensing vertelt dan in een filmpje zijn bevindingen en geeft advies over wat te doen met het grasland de komende dagen.